

Môj pohľad na ústavu

Keď som bola menšia, slovo „ústava“ pre mňa znamenalo len nejakú nudnú knihu plnú paragrafov a článkov, ktoré sa musia bifliť právnici alebo politici. Úprimne, myslela som si, že sa ma to vôbec netýka. Ale teraz, keď mám trinásť a na hodinách občianskej náuky sa tomu viac venujeme, začínam chápať, že ústava sa dotýka aj mňa, hoci ešte nemám právo voliť ani rozhodovať o zákonoch.

Možno si to neuvedomujem každý deň, ale ústava je prítomná od narodenia v mojom živote. To, že môžem chodiť do školy zadarmo, že mám právo povedať svoj názor alebo že som chránená pred nespravodlivosťou, je vlastne vďaka nej. Keď sa nad tým zamyslím, nie je to vôbec samozrejmosť. Stačí si pozrieť správy a vidím, že v niektorých krajinách deti ani nemajú možnosť študovať.

Doma sa o politike a spoločenských veciach často rozprávame. Niekedy sa mi zdá, že rodičia sledujú správy až príliš, ale keď mi začnú vysvetľovať, prečo sú voľby dôležité alebo prečo sa ľudia zhromažďujú na protestoch, začínam tomu rozumieť viac. Ocko mi raz povedal: „Tvoj hlas bude raz rovnako silný ako hlas hocikoho iného, aj prezidenta.“ Vtedy som si uvedomila, že aj ja budem niešť zodpovednosť za to, ako naša krajina funguje. Mama mi zas často pripomína, že ústavné práva nie sú len slová na papieri. Hovorí, že ozvať sa pri nespravodlivosti je povinnosť každého občana. Aj keď ja zatiaľ riešim nespravodlivosť len v škole alebo medzi kamarátmi, učím sa, že nebáť sa povedať pravdu je veľmi dôležité.

V škole som pochopila, že ústava nie je len suchý text. A to najmä vďaka našej pani učiteľke občianskej náuky. Ona sa nesnaží, aby sme si len zapamätali články a čísla, ale aby sme pochopili, prečo sú dôležité. Často hráme rôzne hry. Raz sme mali hru, kde nám rozdala kartičky s právami a povinnosťami. Mali sme ich priradiť k rôznym situáciám, napríklad: „Dieťa chce ísť do školy“ alebo „Občan sa chce zúčastniť volieb“. Vtedy sme si uvedomili, že tie články ústavy sú vlastne priamo prepojené s našim životom. Inokedy nás rozdelila do skupín a mali sme vymyslieť, čo by sa stalo, keby neexistovalo právo na slobodu slova. Bolo to zaujímavé, lebo každý mal iný nápad – niekto hovoril, že by to vyzeralo ako v škole, kde by učiteľ zakázal žiakom sa ozvať, iný zas, že by sa ľudia báli povedať, čo si myslia o vláde. Vďaka takejto hre som pochopila, že ústava nie je vzdialená vec, ale niečo, čo ovplyvňuje každodenný život. Najviac sa mi páči, že naša učiteľka nechce, aby sme len odpovedali podľa učebnice. Vždy hovorí: „Skúste to povedať vlastnými slovami, čo to pre vás znamená.“ A práve vtedy sa zamyslím a uvedomím si, že aj ja mám hlas, ktorý má význam.

Veľa vecí o svete sa dozvedám zo sociálnych sietí. Vidím tam videá o protestoch, o voľbách, ale aj rôzne názory ľudí. Problém je, že nie všetko, čo tam nájdem, je pravda. Raz som videla video, kde niekto tvrdil, že deti nemajú žiadne práva a musia iba poslúchať. Keby som sa neučila na hodine, že existujú aj práva dieťaťa, možno by som tomu uverila. Práve preto si myslím, že ústavné povedomie je pre mladých dôležité – aby sme vedeli rozlíšiť, čo je pravdivé a čo nie. Sociálne siete sú super na to, aby sme mali prehľad, ale musíme byť opatrní a kriticky myslieť.

Uvedomelý občan podľa mňa nie je ten, kto vie naspamäť každý článok ústavy. Je to skôr človek, ktorý chápe základné hodnoty – slobodu, spravodlivosť a rovnosť. Vie, že má svoje práva, ale aj povinnosti. A hlavne, dokáže sa ozvať, keď sa deje nespravodlivosť. Ja sa to zatiaľ učím na maličkostiach – napríklad keď sa v triede stane niečo nespravodlivé, snažím sa ozvať. Nie je to vždy jednoduché, ale viem, že aj toto je súčasťou toho, aby som raz bola dobrým občanom.

Predstavujem si, že keď vyrastiem, budem žiť v krajine, kde mladí ľudia chápu, čo je ústava, a zaujímajú sa o spoločenské veci. Kde sa učíme o ústave nielen z učebníc, ale aj cez hry, diskusie a praktické príklady. Kde sa aj na sociálnych sieťach šíria videá, ktoré nám pomáhajú rozumieť právam a povinnostiam, a nie len také, ktoré zavádzajú. Chcem, aby raz moje deti vyrastali v spoločnosti, kde každý vie, že ústava nie je len „pre právnikov“, ale pre všetkých občanov.

Keď sa dnes zamyslím nad tým, čo pre mňa znamená ústava, už to nie je nudná kniha, ale skôr mapa, podľa ktorej funguje naša spoločnosť. Vďaka rodičom som začala chápať, že občan má nielen práva, ale aj povinnosti. Vďaka pani učiteľke a hrám na hodinách som pochopila, že ústava sa dotýka aj môjho života. A vďaka sociálnym sieťam viem, že musím byť opatrná a kritická, aby som nenaletela klamstvám. Mládež má veľkú úlohu – stať sa uvedomelými občanmi. A hoci mám len trinásť rokov, už teraz viem, že keď budem dospelá, nechcem byť ľahostajná. Chcem byť občiankou, ktorá si váži ústavu, ktorá sa nebojí ozvať a ktorá prispieva k lepšej spoločnosti.